

KÖZEL 80 ÉV UTÁN ARCOT KAP AZ EMLÉKEZET – RANGOS DÍJ VISELI A HŐSI HALOTT APÁCA NEVÉT

Kiderült, hogy ki is volt Szebalda nővér

Életének utolsó pillanatáig a sebészléteért küzdött és imádkozott. Amikor a légiakna felrobbant, az óvóhely ajtajában állt. Be akart rajta lépni, de már nem tudott. Az ajtóból kiszakadt darab derékon szúrta, és néhány óra múlva meghalt. Ő volt Szebalda nővér, akinek emlékét egy oszlop őrzi az 1945-ös bombatalálat helyén Győrben, a valamikori Szentháromság-kórház udvarán, a Zrínyi utcában. Bár nevét rangos egészségügyi díj viseli, eddig nem volt róla túl sok információ.

GYŰR-ÉRSEKVDKERT
POZSGAI KITTI

„1945. márc. 20.-iki légi támadásnál e helyre hullott légi akna által megölt Szebalda kedves nővérünk emlékére.” – ennyi áll az emlékoszlopon. E sorokat először a kilencvenes évek közepén, még középsikolásként olvastam, s közben az járt a fejemben, milyen szerencsés korban születtem, hisz voltak idők, amikor bombák potyogtak az égből. Nagy hatással volt rám, hogy volt valaki, aki azért halt meg, mert nem elmenekült a problémák elől, hanem szembeállt velük. Éveken át rendszeresen be-betértem az udvarra feltöltődni Szebalda üzenetével.

MINDIG MEGKOSZORÚZTÁK

A kórház vezetősége évtizedeken át minden évben megkoszorúzza az emlékoszlopot, a Kisalföld rendszerint be is számolt az eseményről. Szebaldáról azonban mindvégig csak ugyanaz az egy utalás jelent meg: „aki az 1945. március 20-i bombatalálat következtében megsebesült, majd röviddel később elhunyt”.

Kutatómunkám elején a helyi lapokat, levéltári anyagokat böngésztem, a legfrissebb találatok a „Szebalda Nővér Díj”-hoz vezettek, melyet 2016-ban alapított a Magyar Kórházszövetség és az akkor még Petz Aladár Megyei Oktató Kórház. A díjat évente egyszer ítélik oda, a kuratórium egyik tagját, a Petz Aladár Egye-

temi Oktató Kórház ápolási igazgatóját, Csordás Adriennét is nagyon érdekelt Szebalda élete, hisz azt sem lehetett tudni, hány éves volt, honnan származott, mi volt a polgári neve. A díj alapító okiratában is csupán annyit jegyeztek le, hogy a díjat Szebalda nővérről nevezik el, aki a betegek ápolásának szentelte életét mint oklevéles betegápoló az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek rendjében.

HORRORISZTIKUS SÉRÜLÉSEK

A megváltós nővérek irányába indított kutatómunka már eredményeket is hozott, Ribai M. Elma a Magyar Egyháztörténeti Vázlatok egy 1999-es tanulmányában a rend, valamint Boldog Apor Vilmos és Mindszenty bíboros kapcsolatáról ír. Mint írja, Apor püspök a II. világháború idején sűrűn látogatta a pusztítási helyszíneket, meglátogatta a zárdák szorongatott nővéreit, hogy előkészítse őket a várható eseményekre, nem titkolva előttük a szovjet katonák viselkedését sem. Arra kérte a nővéreket, hogy ne hagyják el őrhelyeiket, mutassanak ezzel is példát a világiaknak. A kórházakba is gyakran betérf, ahol a nővérek naponta szembesültek a háború legborzalmasabb sérüléseivel: megégett, leszakadt végtagú, fejsérült áldozatokat láttak el, sokszor pihenés nélkül.

APOR VILMOS TEMETTE

„Győr 1945. március 20-án is szőnyegbombázást kapott” –

A megváltós nővérek a győri Szentháromság-kórházban dolgoztak. Életüket az apácarendnek és a betegek ápolásának szentelték. A különleges fotóírtaságokat az interneten is közzétesszük.

írja Ribai M. Elma. „A kórház udvarán is robbant egy légiakna. Szilánkja az óvóhely ajtajából kiszakított résszel halálosan megsebezte az éppen belépő Mácska M. Sebaldát, aki néhány óra múlva belehalt sérüléseibe. Mint mások, a püspököt a riadó lefújása után most is járta a várost, a kórházat is. Értesítve nővéreink haláláról, nem részvétet nyilvánított, hanem azt kérdezte: Ki temeti el a nővért? »A nádorvárosi plébános« – volt a nővérek válasza. Ő pedig rövid elhárító feleletbe sürített szíve együttérzésének melegét: »Nem, a kedves nővért a püspököttem fogja eltemetni.«”

SZEBALDA VAGY SEBALDA?

A szemfüles olvasóknak már feltűnhetett, hogy hol S-sel, hol Sz-szel írjuk a nővér rendi nevét, attól függően, hogy honnan idejünk. A kutatás során előkerült iratokban, információkban azonban nem ez volt az egyetlen fejtörő, ugyanis a vezetékneve sem Mácska, hanem Macska volt. Hol hol csúsztott félre az adimisztráció, azt nem sikerült kideríteni.

NEM EGYZENEK AZ ADATOK

A következő feladat a sírhely felkutatása volt, mely szintén tartogatott meglepetéseket. A Győr-Szol zrt. sírhelykeresőjével ugyanis egy bejegyzést találtam csak a Nádorvárosi köztemetőben, ahol egy 1896-ban született Mácska M. Magdolna nyughelyét jelzik. Mivel a halál napja megegyezett, személyesen mentem ki felkeresni a sírhelyet. Meglepetésemre az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek gyűjtő sírhelyén

lévő márványon Macska M. Szebalda név szerepel 1890-es születési dátummal.

Itt érdemes megjegyezni, hogy a szovjet hadsereg bevonulása után nem sokkal megkezdődött az egyházi rendek felosztása, az államosítás, az üldöztetés, így az ötvenes években rengeteg iratnak nyoma veszett vagy megsemmisítettek. A megváltós nővérek rendje Ausztriából származik, 1863-ban Simor János győri püspök meghívására a bécsi zárdából jöttek Sopronba. Az évtizedek alatt az ország számos településén alapítottak iskolákat, leánynevelőket, működtettek óvodákat, vettek részt betegápolásban, szegények gondozásában.

ÉRTÉKES FOTÓLELETEK

Kérdéssel a ma is működő budapesti rendet kerestem fel, ahonnan olyan fotóírtaságokat kaptunk, melyekről csak annyit lehetett tudni, hogy a győri kórházban készültek. A fotókat a kisalfold.hu oldalon és a Régi Győr Facebook-oldalon is közzétesszük, hátha be lehet azonosítani a rajtuk szereplő orvosokat, betegeket.

ÉRSEKVDKERTEN MIT SEM SEJTETTEK A ROKONOK

Csordás Adrienn még 2016-ban kereste fel az érsekvdkerti plébániát, születési anyakönyv után kutatva. Macska Magdolna neve azonban sehol sem szerepelt. Másfél esztendeje Érsekvdkert új plébánost kapott. Én már hozzá, Máthé György-

Macska Ágnes, azaz Mária Szebalda nővér 49 évesen hunyt el.

höz intéztem a megkeresést, aki azonnal munkához is látott, és kiterjedt kapcsolatszerzésnek, valamint a gyűlekezetéhez tartozó lokálpatrióta híveknek köszönhetően több értékes adatot is fellelt. Neki sem volt könnyű dolga, hiszen Macska Magdolnát sem 1890-ben, sem 1896-ban nem talált. Szinte napi kapcsolatban egyeztettem az újabb és újabb információ-morzszákról, miközben ő már jelezte: egész Érsekvdkert Szebalda-lázban ég. A helyieknek fogalmuk sem volt arról, hogy lakóhelyük szülőltéjének emléke a mai napig él, ráadásul nevét egy ilyen rangos díj őrzi.

MEGLEPETÉS A SZOMSZÉDBAN

Az érsekvdkerti templom szomszédságában él Pásztor János és családja. Az önkéntes tűzoltóparancsnok anyai nagyjának testvére az a Macska Ágnes, aki a Mária Szebalda szerzetesrendi nevet vette fel. Az egész család szorosán kötődik Érsekvdkerthez, az 1800-as évektől kezdve a templom környékén laktak. Máthé György plébános is megdöbben, amikor kiderült, hogy akit kerestünk, szinte karnyújtásnyira volt tőle.

Pásztor Jánossal hosszas beszélgetéseket folytattunk az elmúlt időszakban, mint kiderült, több tárgyi emléket is megőriztek Szebalda nővértől. János azt is elmondta, hogy ugyan volt két fotójuk is a nővérről, de azokat egyelőre nem találja, elképzelhető, hogy 2016-ban elhunyt édesanyja imakönyvébe tették, és eltemették vele. Elküldtem neki a megváltós nővérektől kapott fotókat, hátha valamilyen felismeri rokonát, s a válasz gyorsan meg is érkezett. Szebalda szinte mindjegy fotón szerepel. Ahogy János fogalmazott: „ha látna a lányomat, ön sem kételkedne”. S valóban. A jellegzetes vonások ugyanúgy fellelhetők a régi fényképeken, mint János lányának mosolyában, tekintetében.

A Pásztor család és Érsekvdkertet képviselve többen is ellátogattak Győrbe március 20-án a bombázás évfordulójára. A történetet onnan folytatjuk majd tovább, mert Ágnes, azaz Mária Szebalda élete számos regénybe illő, érdekes részletet rejt meg.

A Szebalda Nővér Díj a legrangosabb

Az alapítás utáni első Szebalda Nővér Díjat a rábapatonai Németh Jánosné Éva (balra) kapta meg, aki 1971-től 2021-ig dolgozott a győri kórházban. Nyugdíjba vonulása után még tíz évig szolgált a belyógyászati osztályon. Az emléktáblát minden évben az Európai Unió is elismert Egészségügyi Szakdolgozók Országos Kongresszusának megnyitó ülésén adják át az alapítók, köztük Csordás Adrienn ápolási igazgató (jobbra). FOTÓ: HUSZÁR GÁBOR

KÖZÖS SZÜLETÉSNAP AZ ÁPOLÓK VILÁGNAPJÁN

A keresztlevél tanúsága szerint Macska Ágnes 1895. május 12-én született. Május 12. világszerte az ápolók nemzetközi napja és az ápolónők világnapja, annak emlékére, hogy 1820-ban ezen a napon született Florence Nightingale brit ápolónő, aki a szakmát hivatássá formálta. Ahogy ő fogalmazott: „Az ápolónő munkája háromszoros érdeklődést kíván: szellemi érdeklődést az eset iránt, szívbéli érdeklődést a beteg ember iránt, szakmai érdeklődést a gyakorlati munka technikája iránt.”

További izgalmas hírekről
látogasson el ide:

kisalfold.hu